

[וכה היה נפוץ קיצורים אלו עד שיצא טעות-דפוס מגוחך עי"ז ברש"י כת"י הנדפס על הדף שם על המשנה 'קפץ אחד מן המנויין לתוכן', דפירש רש"י 'שמנה עשרה שיצאו חוץ לפתח וכו'', שפירושו שכבר מנה עשרה שיצאו וכו', והמעתיקים הראשונים חשבו בטעות שב' תיבות הראשונות הכוונה למספר 'שמונה עשרה' והחליפוהו לי"ח... והמדפיסים בש"ס וילנא לא עמדו ע"ז, ולא הבינו הכוונה, ומחקוהו בסוגריים עגולות, והגיהו במקומן [מאותן י']. ... וכבר תיקנוהו בשס"ן החדשים הוצאת עוז והדר והוצאת וגשל מהדורה החדשה].

וראה במשנה שבמשניות ששם הגירסא כתיקונה: כיצד מעשרן, כונסן לדיר ועושה להן פתח קטן כדי שלא יהיו שנים יכולין לצאת כאחת, ומונה בשבט אחד, שנים, שלשה, ארבעה, חמשה, ששה, שבעה, שמונה, תשעה וכו'. ופשוט הוא, ואין שום ראייה מהמשנה לנידון הנ"ל, ותו לא מיד.

ולגופו של ענין, עי' בהגה' הרש"ש על המשנה שהוכיח מהגמ' דף ס' ע"א (למ"ד מנין בהמות קדוש) דאף בלא מנין העשירי קדוש, והליקוטי הלכות (לבעל הח"ח) בסוף מכילתין חלק עליו דמלשון הרמב"ם (פ"ז מבכורות ה"א) משמע דמנין מעכב, ויישב דברי הגמ' ע"ש, [ופלא שבפנים הליקו"ה כתב להיפך ע"ש]. ובחזו"א (בכורות סי' כ"ז סק"ט) ביאר בכוונת הרש"ש דודאי מנין בעינן כמבואר במשנה נ"ח ע"ב לדעת ת"ק דהיו לו עשרה ונטל אחד אין זה מעשר, אלא ר"ל שמנאן בלבו במחשבה בלא דיבור, כמו שהאריך שם (בסק"ח) דבמחשבה סגי.

ומעתה, אם במחשבה סגי פשוט דמנין באותיות מהני, דבכל אות שאומר חושב בליבו המספר, ואם נאמר דבעינן מנין בדוקא עכ"פ לכתחילה, יש לדון בזה, ואולי יש לדמותו למש"כ הפלא יועץ (ערך מונה, וכן בספרו חסד לאלפים או"ח סי' נ"ה סק"י) לגבי איסור למנות אנשים, דרבים טועים כשרוצים לידע אם יש מנין להתפלל ורוצים ליזהר שלא למנות את ישראל מונים א"ב ג"ד, וטעות הוא בידם, ועיי"ש שנקט שבמחשבת הלב מותר. ולפי דבריו יתכן שגם לענין מעשר בהמה חשיב מנין כשמונה ע"י א"ב.

יוחנן ברד"א בריוזל